Mort de Rosa Castillo, vda. Cabruja. A propòsit de l'exili i el seu record

Ciutat de Mèxic ha mort Rosa Castillo, mestra mig catalana, vídua d'Agustí Cabruja, esciptor gironí i que va fixar un lligam tan fort amb la terra de l'estimat que el fill, Jordi, és el representant de la continuïtat però alhora significa una forma especial d'aquest exili obligat pel centralisme absolutista i que porta lluny de la terra per salvar uns principis i valors i la vida. El seu marit va escriure el 1951:

«Visc absent

de l'hora que passa.

com tu, record;

Com tu, Esperança»

Li parlava de la Girona on mai pogué tornar però Cabruja no es planyia sinó que amb l'Orfeó Català de Mèxic, llibres de versos i records, novel·les tan dures i singulars com Les Òlibesben digna de ser llegida pels gironins que els plagui l'ahir, maldava per una vida que no fos tancada sinó oberta en el desig de llibertat.

Rosa Castillo, dolça, amb la tan bonica cantarella del català que parlen els mexicans o els catalans que han viscut una vida en terra asteca, en preserva el llegat i com tants altres matrimonis mixts, en Lluís Nicolau d'Olwer i la diplomàtica Palmira, etc., fixaven un sentit nou en la vida. Arrels ben fondes però amplitud en la copa de l'arbre. Així entre viatges, sempre li plaïa de venir i veure els paisatges de la terra de l'Agustí i amb relacions feu que coneguéssim i valoréssim l'obra.

La vaig conèixer l'estiu del 2004 quan vaig entrevistar un centenar d'exiliats, i fills, i cònjuges per aVeus de l'exili,que fou programa de Catalunya Ràdio (les 35 hores de programa es poden escoltar a ddd.uab.cat) de la UAB un repositori amb milions de documents mentre que l'emissora no té capacitat o esma per mantenir en arxiu obert el programa. Una vintena d'entrevistes fou publicada a Mèxic i a Catalunya. Sempre que vaig tornar-hi ens

trobàvem, assaborint uns «pastelitos» on fos i parlant del tot i el res passàvem un matí o una tarda. Em regalà l'obra del seu home i el que no tenia m'ho havia fotocopiat en color perquè ho conegués i relligat amb cura. A cada viatge una gestió o altre fèiem per conservar la memòria de l'exili del seu estimat. Un cop va donar-me una vintena d'exemplars de Les Òlibes i els vaig repartir per biblioteques i professors de literatura, una altra avinentesa, tenia certes dificultats, les pensions dels mestres a Mèxic són indignes, la Diputació gironina es porta altre cop també molt bé i la va ajudar.

Un dia m'ensenyà una bosseta de plàstic rònec amb imatges de més d'un segle. Era el seu marit de jove i en dir-li com és que les portava damunt així digué simplement: «Sempre està amb mi, a la vora del cor». Una estima com poques hem vist. Cabruja sempre estava disponible, fent de corrector per revistes d'exili, escrivint o amb la voluntat de fer conèixer l'opressió de la seva terra catalana, podia fer-ho amb ganes perquè a casa tenia el dolç amor que el reconfortava des de la llunyania. Per això em sap molt de greu que ella ha vist Periodistes indòmits amb la semblança recent de l'home però no un projecte que ens balla pel cap de recollir les cròniques de guerra a L'Autonomista quan Cabruja marxa, il·lusionat i amb ganes, al front d'Aragó. Eren altres temps i històries que cal preservar o la difícil edició del centenar de llargues converses d'exiliats amb fills i dones sovint recollits.

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/girona/2017/02/12/mort-rosa-castillo-vda-cabruja/828912.html?utm_source=rss